

:. به نام بی نام او .:

مقدمه

برای بسیاری از داوطلبان کنکورهای رشته روان‌شناسی و دانشجویان آن، درس روان‌شناسی رشد از مهمترین و محبوب‌ترین دروس از بین مجموعه دروس روان‌شناسی بوده است. این درس ۱۰ سوال از ۸۰ سوال کنکور دکتری را به خود اختصاص می‌دهد، بنابراین تأثیر عمده‌ای که در این کنکور دارد. به طوری که هر داوطلب می‌تواند با کسب درصدی حدود ۷۰ درصد (و یا حتی بالاتر، که شدنی است) رتبه خود را در کنکور به طور چشمگیری ارتقاء دهد. جزوه روان‌شناسی رشد کیهان – ویژه کنکور دکتری، با پوشش‌دهی اطمینان بخش سؤالات کنکور ارشد و دکتری در سالهای گذشته، سال‌هاست به عنوان تک منبع بسیاری از رتبه‌های برتر مورد استفاده قرار می‌گیرد و امسال هم برای کنکور ۹۹، آخرین نسخه به روز رسانی‌شده‌ی آن مبتنی بر کنکور ۹۸ در اختیار شما عزیزان قرار گرفته است.

تغییرات آخرین ویرایش

در آخرین ویرایش این جزوه، سؤالات کنکور دکتری ۹۸ با پاسخ تشریحی به این مجموعه اضافه شده و برخی اصلاحات نیز مطابق با کنکور ۹۸ در متن صورت گرفته است. همچنین نظریه‌های تکمیلی مثل پری، شای، تننس و کاروس، سیگلر، پردازش اطلاعات و نتوفرویدی‌ها آورده شده و در نهایت، مطالب تکمیلی برای پیازه، فروید و دیگران هم به جزوه افزوده شده است. همچنین برای جلوگیری از افزایش شدید قیمت جزوات، سعی کردیم بدون کاهش کیفیت جزوات، متون را کم‌حجم کنیم و از تعداد صفحات خالی جزوه بکاهیم.

با اطمینان مطالعه کنید

برای آنکه این مجموعه را با اطمینان مطالعه کنید، به موارد زیر توجه نمایید:

۱. گزارشی که بلافاصله پس از کنکور تهیه شد، نشان داد که جزوه رشد کیهان به تنهایی به ۹۵ درصد از سؤالات کنکور ارشد ۹۸ و ۱۰۰ درصد از سؤالات دکتری ۹۸ روان‌شناسی پاسخ داده است. در حالی که درصد رتبه‌های تک رقی در این درس در هر دو کنکور ارشد و دکتری به طور میانگین چیزی حدود ۷۰ درصد است. گزارش عینی و شفاف این بررسی را در **وبسایت کیهان** مطالعه نمایید.
۲. این مجموعه را رتبه‌های برتر روان‌شناسی دانشگاه‌های تهران، شهیدبهشتی و علامه طباطبائی از جمله آقای روح‌الله صولت، رتبه ۱ کنکور دکتری ۹۸، تهیه و ویرایش کرده اند.
۳. این مجموعه، در سالهای گذشته منبع اصلی مطالعاتی رتبه‌های برتر کنکورهای ارشد و دکتری روان‌شناسی بوده است. رتبه‌هایی از جمله خانم آطاهریان رتبه ۷، خانم خورشیدی رتبه ۲، خانم سمانه ابراهیم نژاد رتبه ۷، آقای امیر همایون حلاجیان رتبه ۲، خانم ستاره مرنندی رتبه ۳۶ کنکورهای ارشد ۹۳ تا ۹۷ و همچنین آقای فلاح رتبه ۱۷ کنکور دکتری. می‌توانید **مصاحبه** این دوستان را در **وبسایت کیهان** بخوانید.
۴. این مجموعه در کنار دیگر مجموعه‌های کیهان، با دقت بسیار زیادی تهیه شده و متناسب با سؤالات کنکور ۹۸ مورد بازبینی قرار گرفته است و برای کنکور ارشد و دکتری ۹۹ کاملاً به روز رسانی شده است.

در پایان ضمن دعوت از همه شما دوستان به استفاده از روش مطالعه علمی و دقیق و همچنین به کارگیری یک برنامه‌ریزی صحیح و قابل اطمینان برای رسیدن به هدف شایسته، آمادگی خود را برای شنیدن نظرات و پیشنهادات ارزشمند شما عزیزان برای هرچه بهتر کردن مجموعه‌هایی که متعلق به همه شماست، اعلام می‌کنیم.

با آرزوی توفیق برای همه شما عزیزان

گروه مشاوران کیهان

مرکز خدمات روانشناسی و مشاوره کیهان

به ما عطا کن

توانی؛

برای تغییر دادن آنچه که می‌توانیم تغییر دهیم

ظرفیتی؛

برای پذیرفتن آنچه که از کنترل ما خارج است

و

بینشی؛

برای درک تمایز میان این دو

:. آشنایی با مجموعه کیهان :.

درباره خود کیهان

- گروه آموزشی کیهان متشکل از تعدادی از رتبه های برتر روانشناسی و مشاوره ارشد و دکتری دانشگاه های تهران، شهیدبهشتی، علامه و ... است که صرفاً در زمینه کنکور ارشد و دکتری مجموعه روانشناسی و مشاوره فعالیت دارد.
- فعالیت های کیهان شامل ارائه خدمات مشاوره و برنامه ریزی، مجموعه جزوات قابل اطمینان، فیلم های آموزشی با اساتید برتر روانشناسی، ارائه خدمات روانشناختی به دانشجویان و برگزاری کلاس های آموزشی با کیفیت است.
- گروه آموزشی کیهان تحت نظارت مستقیم مرکز خدمات روانشناسی و مشاوره کیهان فعالیت می کند.
- کیهان در هیچ کجای کشور شعبه ای ندارد و تمام خدمات و محصولات آن فقط از خود مرکز کیهان به شیوه اینترنتی، تلفنی و حضوری قابل دریافت است.
- به لطف به کارگیری از روش های علمی مشاوره و برنامه ریزی و همچنین جزوات قابل اطمینان، هر ساله تعداد قابل توجهی از رتبه های زیر ۱۰۰ کنکور ارشد روان شناسی از میان کیهانی ها بوده اند. به طور مثال ۳ نفر از ورودی های ۹۴ بالینی دانشگاه تهران به طور کامل کیهانی بوده اند، در سال ۹۷ خانم سمانه ابراهیم نژاد رتبه ۷، آقای امیر همایون حلاجیان رتبه ۲ و در سال ۹۸ خانم فائزه قدمی رتبه ۱ و خانم الهه مولایی رتبه ۶ به طور کامل کیهانی بوده اند.

درباره جلسات مشاوره کیهان

- جلسات به دو شکل رایگان (فقط یک بار در سال) و تخصصی (با یک مشاور به انتخاب فرد) برگزار می شود.
- جلسات به دو شکل تلفنی و حضوری و صرفاً اختصاصی (یک مشاور و یک دانشجو در هر جلسه) برگزار می شود.
- هر دانشجوی کیهانی یک پرونده مربوط به اطلاعات خود نزد مشاور اختصاصی اش دارد.
- در سال ۹۸ بیش از ۴۰۰۰ جلسه مشاوره تخصصی کنکور ارشد و دکتری در گروه آموزشی کیهان برگزار شد.
- از سال ۹۲ تا کنون حدود ۲۰۰۰ جلسه مشاوره تخصصی در گروه آموزشی کیهان برگزار شده است.
- در کیهان، مشاور هر رشته (روانشناسی-مشاوره)، الزاماً رتبه برتر همان رشته است و بر آن آزمون کاملاً مسلط است.
- روش های برنامه ریزی و مشاوره کیهان، از یافته های علمی و تجربی استخراج می شود و سپس در دپارتمان مشاوران تصویب می شود. اینجا از آزمون و خطا خبری نیست.
- کیهان از حضور چندین مشاور تخصصی (رتبه های برتر) بهره می برد که این قدرت انتخاب دانشجو را بالا می برد.
- کیهان برای داوطلبان کنکور ۹۹، دو طرح ویژه متفاوت با شرایط متفاوت ارائه کرده است.
- تمام جلسات مشاوره کیهان تحت نظارت مشاوران ارشد (آقایان فلاح و نیک منش) کیهان برگزار می شود.
- امکان داشتن ماهانه یک جلسه مشاوره (و یا بیشتر، در طرح VIP) در زمینه مدیریت فردی، انگیزه، استرس و ... با مشاوران ارشد کیهان فراهم است.
- هزینه جلسات مشاوره در کیهان مطابق نرخ مصوب عمومی است.

:. کیهان متعلق به شماست، پس برای ارتقاء روز به روز خدمات آن به ما بازخورد دهید :.

مروری کلی بر عوامل موفقیت در کنکور ارشد و دکتری روان‌شناسی

از نگاه رتبه‌های برتر کنکور، مشاوران کیهان

۱. **هدف:** تجربه ما نشان داده داوطلبانی که هدف مشخص و محکی ندارند، معمولاً در دنبال کردن اهداف خود دچار مشکل شده و گاهی حتی به خط پایان نیز نمی‌رسند. پس پیشنهاد می‌کنیم اول از همه هدف‌تان را روشن کنید. چرا می‌خواهید ارشد روان‌شناسی شرکت کنید؟ چه رتبه ای را در این کنکور دنبال می‌کنید و چرا؟ حتماً می‌دانید که هدف باید SMART باشد. پس برای ۵ سال و یک سال آینده تان هدف‌گذاری SMART کنید. هدف‌گذاری SMART یعنی هدف‌گذاری ای که مشخص (Specific)، قابل اندازه‌گیری (Measurable)، قابل دستیابی (Attainable)، واقع بینانه (Realistic) و دارای محدوده زمانی مشخص (Time-bounded) باشد. در این راه یک دفتر برنامه‌ریزی + یک مشاور آگاه و متخصص می‌توانند به شما کمک زیادی در هدف‌گذاری صحیح ارائه دهند.
۲. **برنامه‌ریزی:** برای رسیدن به هدف‌تان برنامه‌ریزی کنید. یک برنامه‌ریزی صحیح نه خیلی سنگین است که زود خسته تان کند، نه خیلی سبک که شما را به هدف‌تان نرساند. بدانید از کجا باید شروع کنید. با کدام کتاب‌ها. کلاً چه منابعی را می‌خواهید مطالعه کنید. آماده خلاصه برداری هستید؟ یا می‌خواهید از خلاصه دیگران استفاده کنید؟ کدام خلاصه بیشتر جواب داده و به نسبت هزینه ای که می‌کنید، منفعت بیشتری را برای شما می‌آورد؟ اینجا از یک کاربرد، کسی که تازه در کنکور رشته شما شرکت کرده (کنکور سراسری ارشد روان‌شناسی بالینی یا عمومی) و رتبه عالی هم کسب کرده (زیر ۵۰)، اطلاعات لازم را بگیرید. ببینید می‌خواهید اول کدام درس‌ها را در چه بازه زمانی جمع کنید و بعد کدام درس‌ها را. کی می‌خواهید تست بزنید. از چه ابزارهای دیگری می‌خواهید استفاده کنید و ... ابتدا مسیر رسیدن به هدف را به اندازه کافی برای خود روشن کنید. طرح‌های مشاوره مختلف کیهان را نیز مد نظرتان داشته باشید.
۳. **آمادگی ذهنی:** حالا که وقت عمل کردن فرا رسیده، ذهنتان را از همه شکست‌ها و تلخی‌های گذشته رها کنید. نگرانی‌ها را دور بریزید و فقط به هدف‌تان و میزان تلاشی که برای عملی کردن برنامه‌تان به نحو احسن، لازم دارید فکر کنید. به این‌که موفقیت در این پروژه (کنکور کارشناسی ارشد یا دکتری) چه تأثیرات مثبتی در زندگی‌تان دارد و سایر نکات مثبت فکر کنید.
۴. **ابزارهای کارآمد:** منظور، داشتن یک سری ابزار برای مقابله با خستگی، ناامیدی، و سایر موانع بیرونی و درونی برای رسیدن به هدف‌تان است. روش مطالعه صحیح را بدانید (در انتهای جزوات هست و در صورت نیاز مشاوران نیز به شما آموزش می‌دهند). با روش‌های مدیریت استرس و تمرکز آشنا باشید. بدانید کی باید مرور کنید تا مطالب از ذهنتان نرود.
۵. **مطالعات منسجم:** رشته ما منابع زیادی دارد. در صورتی که از همین مجموعه جزوات کیهان استفاده می‌کنید، هیچ جای نگرانی نیست. اما باز جهت تاکید عرض می‌کنیم که از مطالعه منابع پراکنده پرهیز کنید. مطالعه منسجم یکی دو منبع خیلی بهتر از مطالعه پراکنده ۶-۷ منبع است. به مسرتان اعتماد کنید.
۶. **نظارت و ارزیابی:** مدام خودتان، منابع‌تان و دانشی را که اندوخته‌اید، بررسی و ارزیابی کنید. ببینید در جهت درستی حرکت می‌کنید؟ یا نیاز به تغییر روش کار در برخی موارد دارید؟ در صورت نیاز، برای این کار از یک راه‌بلد کمک بگیرید.
۷. **اعتماد به خود و توکل به نیروی برتر:** سخت تلاش کنید و نتیجه را به گرداننده روزگار واگذار کنید. یادتان باشد که این عالم طراحی عادلانه دارد، پس مطمئن باشید زحمت هیچ داوطلب کوشایی بی‌نتیجه نخواهد ماند.

برای شما زیباترین و شایسته‌ترین فرداها را آرزو داریم
گروه مشاوران کیهان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳	بخش اول: تحول انسان در گستره‌ی عمر
۴	فصل اول: تاریخچه و پایه‌های شکل‌گیری روان‌شناسی علمی
۷	فصل دوم: تعاریف و روش تحقیق
۱۰	فصل سوم: نظریه‌ها، مراحل و راهبردهای پژوهشی
۱۴	فصل چهارم: مبانی زیستی و محیطی
۱۸	فصل پنجم: رشد پیش از تولد، تولد و نوزادی
۲۲	فصل ششم: رشد در نوباوگی و نوپایی (کودکی اول)
۲۹	فصل هفتم: رشد در اواسط کودکی (کودکی دوم)
۳۵	فصل هشتم: رشد در اواخر کودکی (کودکی سوم)
۴۱	فصل نهم: رشد در نوجوانی
۴۴	فصل دهم: رشد در اوایل بزرگسالی (جوانی)
۴۷	فصل یازدهم: رشد در میانسالی
۵۱	فصل دوازدهم: رشد در اواخر بزرگسالی (پیری)
۵۶	فصل سیزدهم: مرگ، مردن و داغ‌دیدگی
۵۸	بخش دوم : نظریه‌های رشد
۵۹	فصل چهاردهم: نظریه زیست بوم‌شناختی برونفن برنر
۶۲	فصل پانزدهم: روان‌شناسی انسان‌گرا و نظریه رشد
۶۳	فصل شانزدهم: پردازش اطلاعات و نظریه ارتباط (یا اطلاع)
۶۶	فصل هفدهم: نظام روان‌تحلیل‌گری و نظریه فروید
۷۵	فصل هجدهم: نظریه رشدی-شناختی پیاژه و نظریه شناختی برونر
۹۵	فصل نوزدهم: مراحل رشد اخلاقی و نظریه کلبک
۱۰۱	فصل بیستم: نظریه روانی-اجتماعی اریکسون
۱۱۱	فصل بیست و یکم: نظریه ارگانیسمی و تطبیقی ورنر
۱۱۶	فصل بیست و دوم: نظریه‌های یادگیری اجتماعی بندورا
۱۲۳	فصل بیست و سوم: نظریه تفرد - جدایی ماهر (مارگارت ماهر)
۱۲۸	فصل بیست و چهارم: آنا فروید
۱۳۱	فصل بیست و پنجم: نظریه یادگیری و شرطی‌سازی؛ پاولف، واتسون و اسکینر
۱۳۴	فصل بیست و ششم: نظریه جان دیویی و نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی
۱۴۰	فصل بیست و هفتم: نظریه زیستی گزل (نظام تحولی گزل)
۱۴۶	فصل بیست و هشتم: نظام والن
۱۵۲	فصل بیست و نهم: نظریه‌های کردارشناسی: داروین، لورنز و تینبرگن، بولبی و اینزورث
۱۶۲	فصل سی‌ام: فلسفه تربیتی مونتسوری
۱۶۵	فصل سی و یکم: فراگیری زبان و نظریه رشد زبان چامسکی

۱۶۶	فصل سی و دوم: نظریه لئون تی‌یف
۱۷۲	فصل سی و سوم: نظام روان تحلیل‌گری اشیپتز و نظریه بوهلر
۱۷۶	فصل سی و چهارم: نظریه ویلیام دیمون - دانیل هارت
۱۷۹	فصل سی و پنجم: نظریه ملانی کلاین
۱۸۴	فصل سی و ششم: نظریه هارتمن
۱۸۶	فصل سی و هفتم: شاختل و تجربه‌های دوران کودکی
۱۸۷	فصل سی و هشتم: مطالعه روان تحلیلی بتلهایم در مورد درخودماندگی (اوتیسم)
۱۸۸	فصل سی و نهم: ملاک‌های بازی
۱۹۰	فصل چهل‌ام: تقلید
۱۹۱	فصل چهل و یکم: جیمز مارسیا
۱۹۴	فصل چهل و دوم: نظریه لوینسون و ویلانت
۱۹۶	فصل چهل و سوم: نظریه بوهلر درباره‌ی گسترده‌ی چرخه‌ها و نظامها
۱۹۷	فصل چهل و چهارم: نظریه یونگ در مورد دوران بزرگسالی
۲۰۳	نمونه سؤالات پایانی
۲۰۱	سوالات کنکور دکترای ۱۳۹۸
۲۰۳	پاسخ سوالات کنکور دکترای ۱۳۹۸
۲۰۵	منابع
۲۰۶	منابع بیشتر برای رسیدن به حداکثر تسلط ممکن

فصل هشتم: رشد در اواخر کودکی (کودکی سوم)

- ✓ تعريف کودکی سوم
- ✓ روند رشد جسمانی
- ✓ رشد حرکتی
- ✓ پردازش اطلاعات
- ✓ رشد زبان
- ✓ هوش
- ✓ يادگيري در مدرسه
- ✓ خودآگاهی
- ✓ رشد هیجانی
- ✓ رشد اخلاقی
- ✓ پذيرش همسالان
- ✓ هویت و رفتار جنسی
- ✓ تأثیرات خانواده
- ✓ مراحل درک دیدگاه دیگران از نظر سلمن
- ✓ سایر نکات

کودکی سوم

کودکی سوم یا کودکی پایانی از سن ۷ تا ۱۱-۱۲ سالگی است. معلمان و مربیان این دوره را دوره آموزش مقدماتی و یادگیری اصول علم و دانش، نام‌گذاری می‌کنند. در این سن کودک تحت تأثیر فرایند مستقیم اجتماعی شدن قرار می‌گیرد. حرکت فراگیر گذار از مدرسه، جزو بافت زندگی بشر امروزی است، به همین دلیل است که این سطح پایانی کودکی را «سال‌های دبستان» یا سن مدرسه نامیده‌اند. در این دوره کودک قادر به انجام مقوله‌سازی و عملیات عینی مؤثر درباره جهان بیرونی است. تثبیت کودک در جنس خود، در این مرحله صورت می‌گیرد. مفهوم نگهداری ذهنی بدست می‌آید و دو عمل پی در پی می‌تواند به صورت یک عمل هماهنگ شود. این دوره از نظر روان‌شناسان، سنین گرایش به دسته و گروه است، یعنی دوره‌ای که کودکان به پذیرفته شدن در گروه و تأیید از جانب اعضای دسته و گروه توجه زیادی می‌کنند و بسیار تلاش می‌کنند که خود را از نظر ظاهر، گفتگو و رفتار با دسته و گروه همسالان تطبیق دهند. به همین علت روان‌شناسان این دوره را «سن همانندسازی»، نام‌گذاری کرده‌اند. این سن همچنین «سن خلاقیت» و «سن بازی» نیز نام‌گذاری شده است.

روند رشد جسمانی

در این دوره بافت چربی سریع‌تر از بافت ماهیچه رشد می‌کند، درحالی‌که در ابتدای بلوغ، بافت ماهیچه‌ای از جهش رشد فراوانی برخوردار می‌شود. کودکانی که ساختمان بدنی مزومرف دارند در مقایسه با کودکانی که ساختمان بدنی اکتومرف یا اندومرف دارند، از سرعت رشدی بیشتری برخوردارند و زودتر به سن بلوغ می‌رسند. در ۶ سالگی، کودک به طور متوسط، ۲۰ کیلوگرم وزن و یک متر قد دارد. هر سال تقریباً ۵ تا ۸ سانتیمتر به قد و ۲ کیلوگرم به وزن کودکان اضافه می‌شود.

- تعريف چاقی: چاقی یعنی ۲۰ درصد افزایش بالاتر از وزن متوسط براساس سن، جنسیت و جثه فرد.

رشد حرکتی

بزرگتر شدن بدن و نیروی عضلانی به بهبود هماهنگی حرکتی در این دوره کمک می‌کنند.

- چهار توانایی حرکتی اساسی: انعطاف پذیری، تعادل، چالاکي، و نیرو. افزایش انعطاف‌پذیری، تعادل، چابکی، نیرو و زمان واکنش، به رشد حرکتی درشت کودکان دبستانی کمک می‌کند. رشد حرکتی ظریف نیز بهبود می‌یابد.
- بازی جنگ و دعوا: در گذشته تکاملی ما شاید بازی جنگ و دعوا برای پرورش دادن مهارت‌های جنگیدن اهمیت داشته است. این نوع بازی به کودکان کمک می‌کند تا سلسله مراتب استیلا برقرار کند - نوعی ترتیب اعضای گروه که پیش‌بینی می‌کند وقتی تعارضی ایجاد می‌شود چه کسی برنده خواهد شد.

پردازش اطلاعات

این دیدگاه جنبه‌های مجزای تفکر را بررسی می‌کند. پژوهشگران معتقدند که رشد مغز به تغییرات اساسی زیر در پردازش اطلاعات کمک می‌کند و این تغییرات جنبه‌های مختلف تفکر را تسهیل می‌کنند:

- افزایش سرعت و توانایی پردازش اطلاعات: فراخوانی رقم که گنجایش حافظه فعال (کوتاه مدت) را ارزیابی می‌کند، از حدود ۴ رقم در ۷ سالگی، به ۷ رقم در ۱۲ سالگی می‌رسد.

• **افزایش بازداری:** بازداری یعنی توانایی کنترل کردن محرک‌های منحرف‌کننده درونی و بیرونی که با افزایش سن، بیشتر می‌شود. بازداری به توجه کمک می‌کند. **توجه:** توجه در اواسط کودکی گزینشی‌تر، انعطاف‌پذیرتر و برنامه‌دارتر می‌شود. اولاً؛ کودکان بهتر می‌توانند فقط به آن دسته از جنبه‌های موقعیت توجه کنند که به هدف آن‌ها مربوط هستند. ثانیاً؛ کودکان دبستانی به طور انعطاف‌پذیری توجه خود را به ضروریات تکلیف منطبق می‌کنند. ثالثاً؛ برنامه‌ریزی در اواسط کودکی به مقدار زیادی بهتر می‌شود.

راهبردهای حافظه: مرور ذهنی نوعی راهبرد حافظه است که برای اولین بار در سال‌های ابتدایی مدرسه پدیدار می‌شود. مرور ذهنی یعنی تکرار کردن اطلاعات برای خود. بعد از مدت کوتاهی، دومین راهبرد، متداول می‌شود: **سازمان‌دهی (دسته‌بندی)** اقلام مرتبط با هم - روشی که یادآوری را به نحو چشمگیری بهبود می‌بخشد. کودکان در پایان اواسط کودکی (۱۰ تا ۱۱ سالگی) استفاده از **گسترش (بسط)** را آغاز می‌کنند؛ یعنی به وجود آوردن رابطه با معنی مشترک بین دو قطعه اطلاعات یا بیشتر که اعضای یک طبقه نیستند. چون سازماندهی و گسترش، اقلامی را در قطعه‌های معنی‌دار ترکیب می‌کنند، به کودکان امکان می‌دهد تا اطلاعات بیشتری را حفظ کنند، در نتیجه حافظه فعال را بیشتر گسترش می‌دهند. دانش پایه بیشتر درباره یک موضوع، اطلاعات جدید را معنی‌دارتر و آشناتر می‌کند و بنابراین ذخیره کردن و بازیابی آن راحت‌تر می‌شود.

فراشناخت: در طول اواسط کودکی نظریه ذهنی کودکان، یا یک رشته عقاید درباره فعالیت‌های ذهنی، گسترده‌تر و اصلاح می‌شود. این آگاهی از تفکر را فراشناخت می‌نامند. کودکان در سن ۷ سالگی می‌دانند که افراد عقایدی را درباره عقاید دیگران تشکیل می‌دهند و این عقاید دست دوم می‌توانند غلط باشند؛ وقتی که کودکان عقیده کاذب دست دوم را درک می‌کنند، بهتر می‌توانند مشخص کنند که چرا کسی به عقیده خاصی می‌رسد. این به آن‌ها کمک می‌کند تا دیدگاه دیگران را درک کنند. کودکان دبستانی اغلب به سختی می‌توانند آنچه را که درباره تفکر می‌دانند به عمل درآورند زیرا خودگردانی شناختی آن‌ها هنوز خوب نیست. **خودگردانی شناختی:** خودگردانی شناختی یعنی فرآیند کنترل کردن مداوم پیشرفت به سمت هدف، واری‌کردن پیامدها و تغییر جهت دادن تلاش‌های ناموفق.

رشد زبان

- **آگاهی واج‌شناختی:** توانایی فکر کردن به ساختار صدای زبان گفتاری و دست‌کاری آن با حساسیت نسبت به تغییرات در صداها و تلفظ نادرست نشان دهنده می‌شود - آگاهی واج‌شناختی، پیشرفت در روخوانی را قویاً پیش‌بینی می‌کند.
- **آموزش روخوانی:** پژوهشگران تا همین اواخر در مورد چگونگی آموزش روخوانی اختلاف نظر داشتند:

۱. **روش زبان کامل:** در یک طرف کسانی بودند که روش زبان کامل را قبول داشتند. آن‌ها معتقد بودند روخوانی را باید طوری آموزش داد که به یادگیری زبان طبیعی شباهت داشته باشد. از همان ابتدا باید کودکان را با شعر و داستان و... مواجه ساخت که کامل باشند، تا بتوانند وظیفه ارتباطی زبان نوشتاری را درک کنند.

۲. **روش آوایی:** در طرف دیگر کسانی بودند که از روش آوایی طرفداری می‌کردند؛ باید به کودکان مطالب خواندنی ساده‌ای داده شود و در ابتدا باید آواها را به آن‌ها آموزش داد. فقط بعد از اینکه آن‌ها بر این مهارت تسلط یافتند باید مطالب خواندنی دشوار به آن‌ها داده شود. تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که کودکان با ترکیب این دو روش بهتر یاد می‌گیرند.

چرا ترکیب کردن آواها با زبان کامل نتیجه بهتری دارد؟ یادگیری روابط بین حروف و صداها، کودکان را قادر می‌سازد تا از کلمات سر درآورند که هرگز قبلاً آن‌ها را ندیده‌اند. با این حال اگر تمرین کردن مهارت‌های اساسی زیاد تأکید شود، کودکان هدف از روخوانی را که درک کردن است، از دست می‌دهند.

هوش

برخی پژوهشگران، برای تعریف کردن هوش رویکرد پردازش اطلاعات را با روش تحلیل عاملی ترکیب کرده‌اند. این پژوهشگران در مورد نمرات آزمون هوش کودکان تحلیل‌های اجزایی اجرا می‌کنند؛ این بدان معنی است که آن‌ها روابط بین جنبه‌های (اجزایی) پردازش اطلاعات و نمرات آزمون هوش کودکان را جستجو می‌کنند. تحقیقات نشان می‌دهند که سرعت پردازش تا اندازه‌ای با هوشبهر ارتباط دارد.

رویکرد اجزایی هوش را کلاً ناشی از علت‌هایی در درون کودک می‌داند. در حالی که عوامل فرهنگی و موقعیتی بر تفکر کودکان تأثیر می‌گذارند.

ارزیابی هوش: تقریباً تمام آزمون‌های هوش نمره‌ای کلی همراه با نمره‌هایی مجزا که توانایی‌های ذهنی خاصی را ارزیابی می‌کنند، در اختیار می‌گذارند. دو مورد از مهمترین آزمون‌های هوش به شرح زیر هستند:

- ۱- **مقیاس‌های هوش استنفورد - بینه:** "مقیاس هوش استنفورد بینه، ویراست پنجم" برای افراد ۲ ساله تا بزرگسال است. این ویراست جدید علاوه بر هوش عمومی، پنج عامل عقلانی را نیز ارزیابی می‌کند: (۱) دانش عمومی (۲) استدلال کمی (۳) پردازش دیداری - فضایی (۴) حافظه فعال (۵) پردازش اطلاعات اساسی.
- ۲- **مقیاس هوش وکسلر برای کودکان (WISC-IV):** آزمونی برای افراد ۶ تا ۱۶ ساله است. این آزمون، هوش عمومی و چهار عامل گسترده را ارزیابی می‌کند: استدلال کلامی، استدلال ادراکی (یا دیداری - فضایی)، حافظه فعال، و سرعت پردازش. «WISC-IV» طوری طراحی شده است که به دانش وابسته به فرهنگ، کم بها دهد. به عقیده طراحان این آزمون، این آزمون از لحاظ فرهنگی بسیار منصفانه است.

تلاش‌های جدید برای تعریف هوش: در راستای تلاش برای از بین بردن ابهامات هوش در سال‌های مختلف روان‌شناسان سعی کرده‌اند تعاریف مختلفی را ارائه دهند:

- **نظریه هوش ۳ جزئی استرنبرگ:** استرنبرگ ۳ هوش کلی و تأثیرگذار بر هم را مشخص می‌کند: (۱) هوش تحلیلی یا مهارت پردازش اطلاعات، (۲) هوش خلاق که توانایی حل کردن مسائل جدید است، (۳) هوش عملی که کاربرد مهارت‌های عقلانی در موقعیت‌های روزمره است.

۱- **هوش تحلیلی:** از عناصر پردازش اطلاعات تشکیل می‌شود که زیربنای تمام اعمال هوشمندانه هستند؛ به کار بردن راهبردها، کسب کردن دانش مرتبط با تکالیف و پرداختن به خودگردانی.

۲- **هوش خلاق:** پیدا کردن راه‌حل‌های مناسب برای مسئله‌های جدید. افرادی که خلاق هستند وقتی با موقعیت تازه‌ای روبه‌رو می‌شوند، ماهرانه‌تر از دیگران فکر می‌کنند. وقتی که تکلیف تازه‌ای به آن‌ها داده می‌شود، مهارت‌های پردازش اطلاعات را به سرعت خودکار می‌کنند، طوری که حافظه فعال برای جنبه‌های پیچیده‌تر موقعیت آزاد می‌شود.

۳- **هوش عملی:** هوش، فعالیت عملی و هدف‌گراست که به سمت سازگار شدن با محیط‌ها، شکل دادن و انتخاب کردن آن‌ها گرایش دارد. افراد باهوش تفکر خود را طوری تنظیم می‌کنند تا با نیازهای آن‌ها و ضروریات زندگی مطابقت کند. در صورتی که نتوانند با موقعیت سازگار شوند، سعی می‌کنند آن را تغییر دهند. اگر نتواند آن را تغییر دهند، موقعیت‌های تازه را انتخاب می‌کنند که با مهارت یا هدف‌های آن‌ها بهتر هماهنگ باشد.

• **نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر:** گاردنر هوش را بر حسب مجموعه مجزای عملیات پردازش تعریف می‌کند که به فرد امکان می‌دهد تا به فعالیت‌های گسترده‌ای بپردازد. گاردنر با رد کردن مفهوم هوش عمومی، ۸ هوش مستقل را مطرح می‌سازد: (۱) زبانی (۲) منطقی - ریاضی (۳) موسیقایی (۴) فضایی (۵) بدنی - جنبشی (۶) طبیعت‌گرا (۷) میان‌فردی (۸) درون‌فردی. نظریه هوش چندگانه گاردنر با مطرح کردن هوش‌هایی مانند میان‌فردی و درون‌فردی، تلاش‌هایی برای تعریف کردن و ارزیابی هوش هیجانی را نیز تحریک کرده است.

عوامل مؤثر روی هوش: مسلماً ژنتیک تنها تعیین کننده هوشبهر نیست و عوامل دیگری نیز در تعیین میزان هوش دخیل هستند:

۱- **ژنتیک:** پژوهشگران برآورد می‌کنند که تقریباً نیمی از تفاوت‌ها در هوشبهر کودکان را می‌توان به ساخت ژنتیکی آن‌ها مربوط دانست.

۲- **فرهنگ:** برخی متخصصان این عقیده را رد می‌کنند که آزمون‌های هوش سودار هستند و ادعا می‌کنند که هدف از این آزمون‌ها نشان دادن موفقیت در فرهنگی مشترک هستند.

۳- **سبک‌های ارتباطی:** بسیاری از والدین هنگام انجام تکالیف با فرزندان خود "سبک ارتباطی مشترک" را ترجیح می‌دهند. آن‌ها به شیوه‌ای هماهنگ با هم کار کرده و هر یک روی جنبه واحدی از مسئله تمرکز می‌کنند. والدین با افزایش تحصیلات، "سبک ارتباطی سلسله‌مراتبی"، که مشابه کلاس‌های درس هست، را برقرار می‌کنند. پدر یا مادر، کودک را برای انجام دادن جنبه‌ای از تکلیف هدایت می‌کنند و کودک به طور مستقل کار می‌کند.

۴- **رشد زبان:** در مورد رشد زبان دوم هم مانند رشد زبان اول، دوره حساس وجود دارد. برای اینکه زبان به طور کامل رشد کند، تسلط یافتن بر آن باید در کودکی آغاز شود، اما مقطع سنی دقیق برای کاهش در یادگیری زبان دوم مشخص نشده است.

یادگیری در مدرسه

دو رویکرد فلسفی در آموزش وجود دارد: کلاس‌های سنتی در برابر کلاس‌های سازه‌نگر.

۱- **کلاس‌های سنتی:** در کلاس سنتی، معلم تنها مرجع دانش، مقررات، و تصمیم گیرنده است و بیشتر از همه صحبت می‌کند. دانش آموزان تکالیفی را که معلم تعیین کرده است انجام می‌دهند.

۲- **کلاس‌های سازه‌نگر:** در مقابل، در کلاس سازه‌نگر دانش‌آموزان ترغیب می‌شوند که دانش خود را بسازند. بسیاری از این کلاس‌ها به نظریه پیازه استوار هستند و کودکان را به صورت عوامل فعالی در نظر می‌گیرند که به جای جذب افکار دیگران، به افکار خود می‌اندیشند. یک رویکرد جدید به آموزش و پرورش که براساس نظریه اجتماعی - فرهنگی ویگوتسکی استوار است، کلاس‌های اجتماعی - سازه‌نگر است.

کودکان سرآمد: تعریف استاندارد سرآمدی براساس عملکرد در آزمون هوش، نمرات هوشبهر بالای ۱۳۰ است.

خلاقیت و استعداد: خلاقیت توانایی آفریدن اثری است که اصیل ولی مناسب باشد. چیزی که دیگران تصور نمی‌کنند به طریقی می‌تواند سودمند باشد. **تفکر واگرا** تولید راه‌حل‌های غیرعادی هنگام روبه‌رو شدن با یک تکلیف یا مسئله، تفکر واگرا نامیده می‌شود. آزمون‌های توانایی خلاقیت، تفکر واگرا را بررسی می‌کنند. **تفکر هم‌گرا** یعنی رسیدن به فقط یک جواب درست. در آزمون‌های هوش، روی تفکر هم‌گرا تأکید می‌شود. **استعداد** عملکرد برجسته در رشته‌ای خاص است. معمولاً افراد در زمینه‌های خاصی، توانایی بالایی نشان می‌دهند.

خودآگاهی

کودکان در اواسط کودکی می‌توانند خود را بر حسب صفات روانشناختی توصیف کنند، خصوصیات خود را با خصوصیات همسالان خود مقایسه کنند و در مورد علت‌های نقاط ضعف و قوت خود تأمل کنند.

خودپنداره: جورج هربرت مید، جامعه‌شناس، معتقد بود که خود روان‌شناختی سازمان‌یافته، زمانی نمایان می‌شود که خود فاعل کودک دیدگاه خود مفعول را که به نگرش‌های دیگران نسبت به کودک شباهت دارد، بپذیرد. نظر مید بیانگر آن است که مهارت‌های درک کردن نقطه‌نظر دیگران برای رشد خودپنداره بر اساس صفات شخصیت، اهمیت دارد.

عزت نفس: هنگامی که کودکان انتظارات دیگران را درونی می‌کنند، خود آرمانی را تشکیل می‌دهند که برای ارزیابی خود واقعی از آن استفاده می‌کنند. اختلاف زیاد بین این دو می‌تواند عزت نفس را تضعیف کند و به غمگینی، ناامیدی و افسردگی منجر شود. در مورد عزت نفس، کودکان ۶ تا ۷ ساله حداقل در ۴ سطح خود را ارزیابی می‌کنند: شایستگی تحصیلی، شایستگی اجتماعی، شایستگی جسمانی - ورزشی، ظاهر جسمانی.

عوامل تأثیر گذار بر عزت نفس:

- **فرهنگ:** نیروهای فرهنگی تأثیر عمیقی بر عزت نفس دارند. تأکید زیاد بر مقایسه اجتماعی در مدرسه توضیح می‌دهد که چرا کودکان چینی و ژاپنی به رغم پیشرفت های تحصیلی بیشتر، از کودکان آمریکای شمالی نمره کمتری در عزت نفس می‌گیرند.
- **روش‌های فرزندپروری:** کودکانی که والدین آن‌ها از روش فرزندپروری مقتدرانه استفاده می‌کنند، در مورد خود احساس خیلی خوبی دارند. والدین کنترل‌کننده، همان‌هایی که اغلب به فرزند خود کمک کرده یا برای او تصمیم می‌گیرند، احساس بی‌کفایتی را به کودکان انتقال می‌دهند.
- **انتساب‌های مرتبط با پیشرفت:** کسانی که عزت نفس و انگیزش تحصیلی بالایی دارند، انتساب‌های تسلط‌گرا دارند؛ یعنی موفقیت خود را به توانایی‌هایشان نسبت می‌دهند. در ضمن آن‌ها شکست خود را به عواملی نسبت می‌دهند که می‌توانند تغییر کنند یا کنترل شوند. در مقابل کودکانی که دچار **درماندگی آموخته شده** می‌شوند، شکست‌های خود، نه موفقیت‌های خویش را به توانایی نسبت می‌دهند. وقتی که آن‌ها موفق می‌شوند، نتیجه می‌گیرند که عوامل بیرونی مانند شانس مسئول هستند. در صورتی که تکلیف دشوار باشد، این کودکان کنترل خود را از دست می‌دهند - به قول اریسکون احساس حقارت می‌کنند. والدین کودکانی که سبک درماندگی آموخته شده دارند، وقتی کودکانشان موفق می‌شوند، ممکن است والدین به آن‌ها بازخوردی دهند که صفات آن‌ها را ارزیابی کنند (تو بسیار باهوشی). اظهار نظر کردن درباره صفت، موجب نظری ثابت درباره توانایی شده و باعث می‌شود که کودکان هنگام رو به رو شدن با بد بیاری‌ها، شایستگی خود را زیر سؤال ببرند و از چالش عقب نشینی کنند. مداخله‌ای به نام **بازآموزی انتسابی**، کودکان درمانده آموخته شده را ترغیب می‌کند تا باور کنند که می‌توانند با تلاش بیشتر بر شکست چیره شوند. معمولاً ابتدا به کودکان تکالیفی داده می‌شود که به قدر کافی دشوار باشند که مقداری شکست را تجربه کنند، بعد بازخورد مکرری می‌دهند که به آن‌ها کمک می‌کند تا در انتساب‌های خود تجدیدنظر کنند (اگر بیشتر سعی کنی می‌توانی آن را انجام دهی). بعد از اینکه موفق می‌شوند، بازخورد دیگری می‌گیرند (تو واقعاً در این تکالیف عالی هستی).

رشد هیجانی

خودآگاهی و حساسیت اجتماعی بیشتر، به افزایش توانایی هیجانی در اواسط کودکی کمک می‌کنند. **خودگردانی هیجانی:** اغلب کودکان در ۱۰ سالگی بین دو راهبرد کلی برای کنترل کردن هیجان جابه‌جا می‌شوند. آن‌ها در **کنار آمدن مشکل مدار** موقعیت را به شکل قابل تغییر ارزیابی می‌کنند، مشکل را مشخص می‌کنند و تصمیم می‌گیرند درباره آن چه کاری انجام دهند. اگر این کار مؤثر واقع نشد، به **کنار آمدن هیجان مدار** می‌پردازند که درونی و خصوصی است و هدف آن کنترل کردن ناراحتی به هنگامی است که نمی‌توان کار چندانی درباره پیامد انجام داد. هنگامی که خودگردانی هیجانی کاملاً رشد می‌کند، کودکان دبستانی «احساس کارایی هیجانی» را کسب می‌کنند. این احساس که به تجربه هیجانی خود کنترل دارند به کودکان کمک می‌کند تا با چالش‌های هیجانی روبه‌رو شوند.

رشد اخلاقی

گسترش یافتن دنیای اجتماعی، توانایی در نظر گرفتن اطلاعات بیشتر هنگام استدلال کردن و درک کردن دیدگاه دیگران باعث می‌شوند که درک اخلاقی در این دوره به مقدار زیاد پیشرفت کند. **مفهوم عدالت:** کودکان در آموختن مفهوم عدالت موقعیت‌هایی را تجربه می‌کنند که عدالت توزیعی را در بردارند؛ عقایدی درباره اینکه چگونه باید کالاهای مادی به طور منصفانه تقسیم شوند. به عقده ویلیام دامون کودکان در اواسط کودکی عقاید پخته‌تری را درباره عدالت توزیعی ابراز می‌کنند. استدلال آن‌ها طبق یک توالی سه مرحله‌ای مرتبط با سن رشد می‌کند:

- ۱- برابری دقیق (۵-۶ سالگی): همه افراد صرف نظر از شایستگی مقدار برابری از چیزهای مختلف داشته باشند.
- ۲- امتیاز (۶-۷ سالگی): پادشاه بیشتر برای کسی باشد که بیشتر تلاش کرده و شایسته‌تر است.
- ۳- برابری و احسان (حدود ۸ سالگی): باید توجه خاصی به افراد محروم شود. نوع رفتار برابری گونه با غریبه‌ها (نه اینکه به غریبه‌ها چیز کمتری بدهد) و نوعی احسان با دوستان.

تحول اخلاقی: داوری اخلاقی یک کودک در این گستره غالباً بر پایه نتیجه مادی یک عمل است تا انگیزه‌های آن عمل. در اینجا با گستره‌ای از تحول سروکار داریم که کودک با اخلاق مبتنی بر اجبار؛ یعنی اخلاق بدون انعطاف یا اخلاق دگرپیرو، درگیر است.

- ۱- پیاژه سال‌های بین ۵ تا ۹ سالگی را مرحله واقع‌گرایانه در رشد اخلاقی می‌داند.
- ۲- ۷-۱۲ سالگی از نظر کلبرگ مرحله «پسر خوب بودن» یا «دختر خوب بودن» است.
- ۳- کودک در مرحله ۷-۱۲ سالگی، با خوب بودن نسبت به دیگران مورد پذیرش قرار می‌گیرد و لذت می‌برد.

عوامل مؤثر روی میزان سوگیری قومی و نژادی کودکان: اینکه کودکان تا چه اندازه‌ای به سوگیری‌های نژادی و قومی اعتقاد داشته باشند به عوامل زیر بستگی دارد:

- **برداشتی ثابت از صفات شخصیت:** کودکی که صفات شخصیت را ثابت و تغییرناپذیر می‌داند آدم‌ها را خوب یا بد ارزیابی می‌کند. نوعی تفکر صفر و یک. این کودک به راحتی می‌تواند متعصب شود.
- **عزت نفس بیش از حد بالا:** این کودکان و بزرگترهایشان به احتمال بیشتری تعصبات قومی و نژادی دارند.

- دنيای اجتماعي که افراد در آن در گروه‌ها دسته بندي شده‌اند: هرچه اطرافيان کودک روي تفاوت‌هاي نژادي تأکيد بيشتري بکنند، کودک هم به احتمال بيشتري تعصب نشان مي‌دهد.

پذيرش همسالان

- به دوست‌داشته‌ني بودن اشاره دارد- اينکه يک کودک تا چه اندازه توسط همسالان به عنوان يک شريک اجتماعي باارزش در نظر گرفته مي‌شود. پذيرش همسالان پيش‌بين قدرتمندي براي سازگاري روان‌شناختي است. پذيرش همسالان را مي‌توان در چهار طبقه در نظر گرفت:
- ۱- **کودکان محبوب:** اين کودکان رأي مثبت زيادي کسب مي‌کنند. دو نوع کودک محبوب: ۱) محبوب - نوع دوست: درس‌خوان، مؤدب، باهوش، ياري‌گر و ۲) محبوب - ستيزه‌جو: قوي، زورگو، پرخاشگر و سرد (به خاطر قدرتشان محبوب هستند).
 - ۲- **کودکان طردشده:** اصلاً کسي آن‌ها را دوست ندارند. دست و پا چلفتي، اضطراب اجتماعي بسيار بالا، اعتماد به نفس و عزت نفس بسيار پايين، توسري‌خور، ضعف تحصيلي.
 - ۳- **کودکان جنجالي:** اين کودکان رأي مثبت و منفي زيادي کسب مي‌کنند. هم ياري‌گرند و هم مخرب.
 - ۴- **کودکان غفلت شده:** اين کودکان خواه به طور مثبت يا منفي به ندرت انتخاب مي‌شوند. تعامل کم اما سازگار با ديگران، سالم، سازگار با زندگي، مشکلي با تنهائي‌شان ندارند.
- يک سوم از کودکان که در اين ۴ طبقه قرار نمي‌گيرند و از لحاظ پذيرش همسالان، متوسط محسوب مي‌شوند.

هويت و رفتار جنسيتي

- هنگامي که کودکان دبستاني خود را بر حسب صفات کلي توصيف مي‌کنند، هويت جنسي آن‌ها گسترش مي‌يابد و خودنگري‌هاي زير را شامل مي‌شود که سازگاري آن‌ها را به مقدار زياد تحت تأثير قرار مي‌دهد:
- **عادي بودن از لحاظ جنسيت:** اينکه کودک تا چه اندازه‌اي احساس مي‌کند که به افراد هم‌جنس ديگر شباهت دارد.
 - **خشنودي جنسيتي:** اينکه کودکان تا چه اندازه‌اي از جنسيت خود احساس رضاييت مي‌کنند.
 - **احساس فشار براي تبعيت از نقش‌هاي جنسيتي:** اين فشار، احتمال بررسي کردن گزينه‌هاي مرتبط با علاقه و استعداد کودکان را کاهش مي‌دهد. کودکانی که احساس مي‌کنند شديداً تحت فشار جنسيتي قرار دارند اغلب ناراحت هستند. کليشه‌اي کردن صفات شخصيت در ۱۱ سالگي بيشتريين شباهت را با بزرگسالي پيدا مي‌کند.

تأثيرات خانواده

- هنگامي که کودکان وارد موقعيت‌هاي مدرسه، همسالان و جامعه مي‌شوند، رابطه والد - فرزند تغيير مي‌کند. والدين کارآمد به تدريج کنترل را به کودک محول مي‌کنند. آن‌ها به اين منظور به **تنظيم مشترک** مي‌پردازند؛ يعني نوعي سرپرستي انتقالي که به موجب آن نظارت کلي بر کودکان دارند و در عين حال به آن‌ها اجازه مي‌دهند که مسؤليت تصميم‌گيري‌هاي خود را بر عهده گيرند.
- خانواده آميخته يا بازسازي شده:** تقريباً ۶۰ درصد والديني که طلاق گرفته‌اند، ظرف چند سال دوباره ازدواج مي‌کنند. والد، ناپدری (نامادری) و کودکان ساختار خانواده تازه‌اي را تشکيل مي‌دهند که خانواده آميخته يا بازسازي شده نام دارد.

مراحل درک ديده‌گاه ديگران از نظر سلمن

- ۱- سطح صفر: درک ديده‌گاه **نامتمايز**: کودک تشخيص مي‌دهد که خود و ديگران مي‌توانند افکار و احساسات متفاوتي داشته باشند ولي اغلب اين دو را قاطي مي‌کنند (۳-۶ سالگي).
- ۲- سطح يک: درک ديده‌گاه **اجتماعي اطلاعاتي**: کودک مي‌فهمد که ديده‌گاه‌هاي مختلف ممکن است به اين علت وجود داشته باشند که افراد به اطلاعات متفاوتي دسترسي دارند (۴-۹ سالگي).
- ۳- سطح دو: درک ديده‌گاه **خودنگرانه**: کودک مي‌تواند پا در کفش ديگري کند و افکار، احساسات و رفتار خود را از ديده‌گاه طرف مقابل در نظر بگيرد. تشخيص مي‌دهد که ديگران هم مي‌توانند همان کار را انجام دهند (۷-۱۲ سالگي).
- ۴- سطح سه: درک ديده‌گاه **شخص ثالث**: کودک مي‌تواند از موقعيت دونفره فراتر رفته و تجسم کند که چگونه خود و ديگران از ديده‌گاه فرد ثالث بي‌طرف در نظر گرفته مي‌شود (۱۰-۱۵ سالگي).
- ۵- سطح چهار: درک ديده‌گاه **اجتماعي**: کودک مي‌فهمد که ديده‌گاه شخص ثالث مي‌تواند تحت تأثير يک يا چند نظام ارزش اجتماعي بزرگتر قرار گيرد (۱۴ سالگي تا بزرگسالي).

ساير نکات

- عامل تعيين کننده در سازگاري مثبت بعد از طلاق: تربيت کارآمد

- اغلب کودکان دبستانی معتقدند که راه ندادن یک همسال به گروه غلط است.
- فایده بودن در گروه‌های همسال برای کودک: کودکان را از ساختارهای اجتماعی بزرگتر آگاه می‌سازند.
- فایده روابط دوستی تک به تک: به پرورش اعتماد و دلسوزی کمک می‌کنند.
- ویژگی برجسته دوستی کودکان دبستانی: اعتماد. به همین دلیل روابط دوستی کودکان دبستانی از کودکان پیش دبستانی گزینشی‌تر است.
- مشکلات اجتماعی کودکان پرخاشگر، درون روابط صمیمی آن‌ها با همسالان شکل می‌گیرد. پرخاشگری در کودکان دبستانی به نسبت کودکان پیش دبستانی کاهش می‌یابد. این کاهش، در پرخاشگری‌های جسمی خیلی بیشتر است.
- در ۷-۱۱ سالگی کودکان وارد مرحله عملیات عینی می‌شوند. در طول این دوره تفکر خیلی منطقی‌تر، انعطاف‌پذیرتر و سازمان یافته‌تر از اوایل کودکی است. توانایی انجام دادن تکالیف نگهداری، گواه بر عملیات است. عملیات ذهنی از قواعد منطقی پیروی می‌کند. در این دوره کودکان می‌توانند درباره‌ی اطلاعات عینی و ملموس استدلال منطقی کنند.
- کودکان می‌توانند تفکر خود را تمرکززدایی و برگشت‌پذیر کنند. آن‌ها در طبقه‌بندی سلسله مراتبی، ردیف کردن و استنباط فرارونده (ردیف‌بندی ذهنی) بهتر می‌شوند.
- کودکان بین ۷ تا ۸ سالگی، چرخش ذهنی را آغاز می‌کنند که طی آن بدن خودشان را با بدن فردی که در جهت متفاوتی قرار دارد، میزان می‌کنند تا با آن جور شود.
- اندام‌های مختلف بدن با سرعت متفاوتی رشد می‌کنند. به عبارت دیگر رشد جسمانی ناهمزمان است. طبق منحنی رشد عمومی، رشد جسمانی در نوباوگی، سریع؛ در اوایل و اواسط کودکی کندتر و در نوجوانی دوباره سریع می‌شود.
- مغز بین ۲ تا ۶-۷ سالگی جهش رشدی چشمگیر دارد و بعد وضعیت ثابتی به خود می‌گیرد. رشد سریع‌تر نیمکره‌ی چپ، به رشد سریع مهارت‌های زبان کودکان پیش دبستانی کمک می‌کند. همچنین در این سن کودکان کندتر از نوباوگی رشد می‌کنند. چربی بدن کم می‌شود و کودکان بلندتر و لاغرتر می‌شوند.
- در بحث اختلالات در کودکی به تحول و در بزرگسالی به فرم و آمار توجه می‌کنیم.
- عدم ارتباط مناسب بین مادر و کودک مبنای افسردگی است.

شما در حال مطالعه بخشی از این محصول به عنوان نمونه هستید.
برای دریافت این مجموعه به صورت اینترنتی و با تخفیف‌های ویژه روی عکس زیر کلیک کنید:

جهت خرید تلفنی نیز عدد ۱ را به سامانه پیامکی ۰۲۱۶۶۴۷۵۶۲۰ ارسال نمایید.

فصل سی و دوم: نظریه لئون تی‌یف (بازتاب‌شناسی تحولی: بازتاب شرطی، یادگیری و هشیاری)

- ✓ تعریف
- ✓ یادگیری یا تصاحب
- ✓ روش
- ✓ پارامترهای تغییر عمل و مراحل فرایند عقلی
- ✓ مفهوم یادگیری
- ✓ انعکاس واقعیت تحت شکل هشیاری
- ✓ ابزار
- ✓ فرآیند درونی شدن
- ✓ منطقی شدن محتوای عمل

لئون تی‌یف

لئون تی‌یف معتقد است که اگر می‌خواهیم یک تصویر کلی درباره یادگیری داشته باشیم باید از کلی‌ترین و عمومی‌ترین مکانیزم آن سخن بگوییم؛ به نظر لئون تی‌یف این مکانیزم همان مکانیزم کلی سازش فردی رفتار است. اعمال انسانی، اعمال عمدی هستند که مستلزم شکل‌گیری جدیدی به صورت پژواک یا بازتابیدگی واقعیت هستند. این بازتاب تحت شکل هشیاری است. بدین ترتیب فکر فنی در یک ساختمان فیزیکی تحقق می‌پذیرد و تصویر شیء با نیت روانی آن در عمل واقعی جلوه‌گر می‌شود. برای آنکه تصاویر، تصورها و افکار بتوانند چنین نقشی را ایفا کنند، لازم است به منزله واقعیتی باشند که انسان بتواند توجه خود را به آنها معطوف سازد، واقعیتی که بتواند عمل وی را هدایت کند. این واقعیت‌ها در عین حال که درونی و شخصی باقی می‌مانند باید پیکر عینی داشته باشند. این پیکر عینی زبان است. رفتار حیوانات تابع دو نوع تجربه است: (۱) تجربه‌ای که در اثر وراثت در پاسخ‌های غیرشرطی تثبیت شده‌اند. این تجربه با توجه به محتوای آن تجربه‌ای نوعی است. (۲) تجربه فردی که در طول زندگی در نتیجه تشکیل بازتاب‌های شرطی به دست آمده‌اند. رفتار انسان نیز مانند حیوانات تابع تجربه اکتسابی در طول زندگی است. ولی رفتار او محدود به تجربه فردی نیست، بلکه شامل تجربه دیگری نیز هست که در حیوانات این ویژگی وجود ندارد.

یادگیری یا تصاحب

انسان، «تجربه انسانیت» را تحت شکل رفتار ارثی تثبیت شده به دست نمی‌آورد، بلکه به شکل اکتساب فردی تصاحب می‌کند و صاحب آن می‌شود. یادگیری به معنای کلمه، مستلزم بازتاب واقعیت تحت شکل هشیاری است.

روش

روش لئون تی‌یف، در وهله اول استفاده از روش‌های سنتی روان‌شناسی، یعنی مشاهده و آزمایش و پیامدهای بازتاب‌شناسی در شکل شرطی‌سازی کلاسیک است. همچنین او در بررسی‌های خود به تحلیل‌های تطبیقی یا مقایسه انسان و حیوان نیز متوسل شده است. برای لئون تی‌یف و پاره‌ای دیگر از روان‌شناسان مارکسیست روسی، بافت اجتماعی در پرورش و شکل‌گیری انسان دارای نقش تعیین‌کننده است. پس کودک بنا به جایگاه خود در روابط انسانی تحول می‌یابد. از سوی دیگر انسان باید به تصاحب رفتارهایی ناآل آید که فقط شکل تجربه کنونی نیستند، بلکه به منزله تجربه‌های تاریخی - اجتماعی‌اند. در چنین بافتی است که می‌توان شکل‌گیری سازمان روانی انسان را براساس بازسازی فرآیند تصاحب و جایگاه اجتماعی مرتبط با آن با شیوه تحلیل تاریخی - اجتماعی در قالب بازتاب‌شناسی تحولی ارائه داد. در تحول رفتار از نگاه لئون تی‌یف، مکانیزم‌ها و قوانین دیگری جانشین مکانیزم‌ها و قوانین نظام قبلی نمی‌شوند، بلکه فقط ساخت شرطی‌سازی در حلقه زنجیر سوگیری رفتار، پیچیده‌تر می‌شود. در نظریه لئون تی‌یف، خود اشیاء محیطی، محرک‌های نظام نخست علامت‌دهی هستند و محرک‌های کلامی برای اشیاء و رویدادها، نظام دوم علامت‌دهی محسوب می‌شوند.

پارامترهای تغییر عمل و مراحل فرآیند عقلی

می‌توان مراحل مختلف فرآیند درونی شدن عمل را به ترتیب زیر مشخص کرد:

- مرحله اول، به منزله یک جهت‌یابی یا سوگیری قبلی در زمینه شرایط و توقعاتی است که عمل باید به آنها پاسخ دهد.
- در مرحله دوم، کودک به انجام دادن اعمال درباره اشیاء می‌پردازد. مثلاً یاد می‌گیرد که با چند تکه بشمرد. مهم‌ترین مسئله این است که در اینجا عمل توسط خود اشیاء تعیین شده است.

- مرحله سوم، مرحله عمل در سطح کلامی است. مثلاً کودک یاد می‌گیرد با صدای بلند بشمرد، بدون آنکه بر اشیای برونی تکیه کند. این مرحله عمل را از قید پیوستگی آن با اشیاء آزاد می‌سازد.
- و بالاخره، عمل به جبهه عقلی درونی سوق داده می‌شود. در اینجا عمل به تغییر خود ادامه می‌دهد تا آنکه سرانجام صفات خاص فرآیندهای عقلی را به دست آورد.

مفهوم یادگیری

فعالیت حیوان شامل اعمال سازشی نسبت به محیط است اما هرگز به منزله «تصاحب کردن» مکتسبات تحول نوع نیست، بلکه مکتسبات اخیر، همراه با ویژگی‌های طبیعی ارثی به حیوان داده شده‌اند، درحالیکه همین مکتسبات به وسیله پدیده‌های عینی دنیای پیرامونی به انسان عرضه می‌گردند. بدین ترتیب، تحول روانی افراد، حاصل فرآیند کاملاً خاصی است که «تصاحب کردن» نام دارد و حیوان فاقد آن است.

تفاوت اصلی بین فرآیند «سازش» به معنای اخص کلمه، و فرایندهای «تصاحب کردن» در این است که فرآیند سازش زیستی است و ویژگی‌ها و توانایی‌های خاص ارگانیزم و رفتار نوع را تغییر می‌دهد، درحالیکه فرآیند «تصاحب کردن» کاملاً متفاوت است و نتیجه آن، بازپدیدآوری استعدادها و کنش‌های انسانی به وسیله فرد است، کنش‌هایی که در جریان تحول تاریخی به وجود آمده‌اند. این فرایند موجب می‌شود که انسان در خلال تحول فردی خویش به چیزی دست یابد که حیوان از راه وراثت به آن می‌رسد؛ یعنی تبلور ویژگی‌های مکتسبات نوع، مثلاً ویژگی‌های شکل شناختی انسان اجازه می‌دهند که توانایی‌های شنیداری شکل گیرند، اما وجود عینی زبان است که تحول شنوایی کلامی را تبیین می‌کند. پس ارتباط در شرط ضروری فرآیند «تصاحب کردن» مکتسبات تحول تاریخی انسانیت را تشکیل می‌دهد.

انعکاس واقعیت تحت شکل هشیاری

وقتی یک عنکبوت به سوی شیئی که تارهایش را مرتعش می‌کند، حرکت می‌نماید، این فعالیت تابع یک رابطه زیست‌شناختی طبیعی است که ارتعاش را به ویژگی‌های غذایی حشره‌ای که در تار گرفتار شده است، متصل می‌سازد و فعالیت عنکبوت را هدایت می‌کند، اما این رابطه از نظر وی پنهان می‌ماند، یعنی در واقع چنین رابطه‌ای برای او وجود ندارد. به همین دلیل است که عنکبوت به هر شیء دیگری که تارهایش را مرتعش کند، نزدیک می‌شود، حتی اگر ارتعاش بر اثر صدا ایجاد شده باشد. اما در مورد انسان وضع چنین نیست، مثلاً وقتی در یک شکار دسته جمعی افرادی مأمور ترساندن حیوانات می‌شوند، اما این رابطه یک وابستگی یا رابطه طبیعی نیست، بلکه رابطه‌ای اجتماعی است که بین کار دو گروه از افراد ایجاد می‌شود.

فعالیت مشترک انسان‌هاست که شرایط ظهور هشیاری را فراهم می‌آورد و فقط این گونه فعالیت‌های مشترک‌اند که محتوای فعالیت انسان را از امتزاج با روابط زیستی می‌رهانند. در خلال فرآیند کار تغییر شکل‌های کیفی در محتوای فعالیت (که لئون تی‌یف آنها را عملیات می‌نامد) به وقوع می‌پیوندند و این تغییر شکل‌ها با ظهور و تحول ابزار ایجاد می‌شوند.

ابزار

شیئی است که کار به کمک آن تحقق می‌یابد. ساختن یا به کار بردن ابزار امکان‌پذیر نیست مگر آنکه هشیاری نسبت به هدف عمل وجود داشته باشد. از سوی دیگر، استفاده از ابزار به هشیاری نسبت به خواص عینی شیء منجر می‌گردد. ابزار در واقع حامل نخستین انتزاع هشیارانه واقعی و عقلانی و نخستین تعمیم هشیارانه و عقلانی است.

حیوانات ابزار خاص خود را نمی‌سازند و آن را حفظ نمی‌کنند. ابزار انسان، بالعکس به منظوری خاص ساخته یا جستجو می‌شود و انسان آن را به منزله وسیله اجرای یک عمل خاص حفظ می‌کند. در حیوانات، ابزار به ایجاد عملیات جدیدی منتهی نمی‌گردد بلکه تابع حرکات طبیعی حیوان در چارچوبی که ابزار در آن گنجانیده شده، باقی می‌ماند. بالعکس، حتی دست انسان نیز در چارچوب عملیاتی که از لحاظ اجتماعی فراهم شده و در ابزار تثبیت گشته است، گنجانده می‌شود. به همین دلیل است که اگر در مورد میمون می‌توان گفت که تحول طبیعی، دست وی، تعیین‌کننده چگونگی استفاده از چوب‌دستی به منزله ابزار است، در انسان، بالعکس فعالیت ابزاری است که ویژگی‌های خاص دست او را ایجاد می‌کند.

شناخت انسان که نخست بر فعالیت ابزاری متکی است، برخلاف فعالیت غریزی حیوانات می‌تواند به سطح فکر منتقل شود. اصل کلی این است که، انسان پاره‌ای از چیزها را به وسیله پاره‌ای دیگر آزمایش می‌کند و وقتی نسبت به وجود روابط و تعامل‌هایی که بین آنها وجود دارند، هشیار شد براساس تغییرات محسوس به ویژگی‌هایی که مستقیماً در دسترس قرار نمی‌گیرند، پی می‌برد. پس دقیقاً تغییر شکل طبیعت توسط انسان و نه وجود طبیعت به خودی خود است، که اساس بنیادی و مستقیم فکر انسانی را تشکیل می‌دهد.

زبان نه فقط نقش وسیله ارتباطی را ایفا می‌کند، بلکه یک وسیله و یک شکل هشیاری را در انسان سبب می‌گردد و تکیه‌گاه تعمیم هشیارانه واقعیت را تشکیل می‌دهد و هشیاری زمانی وجود خواهد داشت که شرایط وجود زبان نیز موجود باشند. به دلیل آنکه ارتباط در نخستین مراحل تحول فقط ارتباطی عملی است، کنش و امکانات آن نیز محدود است. این محدودیت ناشی از این امر است که محتوای تجربه انسانی که به صورت تاریخی به وجود آمده است، به شکل لفظی تعمیم یافته و تثبیت شده است. زبان چیزی است که به وسیله آن تجربه عمل اجتماعی - تاریخی انسانیت تعمیم و انتقال می‌یابد. در نتیجه زبان، وسیله ارتباط و شرط تصاحب کردن چنین تجربه‌ای است و صورت عینی این تجربه را در هشیاری انسان‌ها تشکیل می‌دهد.

فرآیند پدیدآیی روانی انسان به وسیله عمل محرک‌های لفظی تشکیل نمی‌شود، بلکه نتیجه فرآیند خاص تصاحب کردن است، بنابراین فرآیند تصاحب کردن، شرط اصلی تحول فردی و بازپدیدآوری استعدادها و ویژگی‌های تاریخی نوع انسان و همچنین استعداد فهمیدن و به کار بستن زبان را تشکیل می‌دهد.

وقتی «لئونتیف» از محیط اجتماعی سخن می‌گوید، در این مفهوم معنایی متفاوت از مفهوم آن در زیست‌شناسی (شرایطی است که ارگانیسم با آنها سازش می‌یابد) قرار می‌دهد. برای انسان، محیط اجتماعی بلافاصله عبارت از گروه اجتماعی است که وی به آن تعلق دارد و زمینه ارتباط مستقیم وی را تشکیل می‌دهد. اما برخلاف نظر بسیاری از روان‌شناسان که تحول فردی را به منزله سازش انسان با محیط اجتماعی وی می‌دانند، «لئونتیف» معتقد است که چنین سازشی با محیط به هیچ وجه تشکیل‌دهنده اصل تحول انسانی نیست. در واقع موفقیت تحول انسان در این است که از مرزهای مستقیم خویش خارج شده و از موانعی که بر سر راه تحقیق کامل استعدادهای فردی او وجود دارند عبور کند.

تداعی یا همخوانی بین کلمه و شیء معمولاً توسط بزرگسال ایجاد می‌شود. اما کلمه زمانی نقش اختصاصی خود را در برمی‌گیرد که اطرافیان آن را به سایر چیزها نیز اطلاق می‌کنند، آن وقت است که این کلمه، اشیاء مختلف را برای کودک به هم نزدیک می‌کند و بین آنها تجمع عینی برقرار می‌سازد. اینجاست که قدم اصلی برداشته شده است، کلمه روابطی برقرار می‌سازد که به علت ضعف تجربه شخصی کودک، هیچ‌گاه بدون وجود آن ایجاد نمی‌شدند. با این حال نباید انتقال کلمه به کودک از طریق بزرگسال را فرآیندی فعل‌پذیر دانست، بلکه دریافت مفهوم یک کلمه توسط کودک به منزله عملی است که با کلمه یا روی کلمه انجام می‌گیرد.

فرآیند درونی شدن

لئون تی‌یف بر اهمیت این فرآیند بسیار تأکید دارد: درونی شدن اعمال، یعنی تغییر شکل تدریجی اعمال برونی به صورت اعمال درونی و عقلی که در خلال پدیدآیی فردی، الزاماً تحقیق می‌یابد. الزام آن ناشی از این امر است که محتوای اصلی تحول کودک در «تصاحب کردن» مکتسبات تحول تاریخی انسانیت و خاصه مکتسبات فکری و معلومات انسانی خلاصه می‌شود.

به عکس اعمال برونی، اعمال درونی را نمی‌توان مستقیماً ایجاد کرد: وقتی بزرگسال به بنا کردن یک عمل برونی مبادرت می‌کند، می‌تواند آن را به کودک نشان دهد اما در مورد یک عمل درونی یعنی عملی که در «ذهن کودک» انجام می‌شود، اینگونه نیست. نه می‌توان آن را نشان داد، نه می‌توان آن را دید. پس اگر بخواهیم یک عمل تازه عقلی مانند جمع کردن را در کودک ایجاد کنیم، باید نخست آن را به صورتی که عمل برونی به وی عرضه نماییم. بنابراین عمل درونی نخست به شکل یک عمل برونی گسترش یافته تشکیل می‌شود و پس از دگرگونی‌های تدریجی، درونی می‌گردد. بدین ترتیب، اکتساب اعمال روانی که بنیاد فرآیند تصاحب کردن معلومات «موروثی» و مفاهیم فراهم شده انسانی را تشکیل می‌دهد، مستلزم گذار از اعمال برونی به اعمال لفظی و از اعمال لفظی به درونی‌سازی آنهاست. در نتیجه، اعمال درونی شده، ویژگی عملیات عقلی متراکم را بدست خواهند آورد.

بنابراین، نظریه‌های تحول عقلی و روان‌شناسی یادگیری نمی‌توانند نسبت به این فرآیند بدیع بی‌اعتنا باشند و تنها خود را به مکانیزم‌های عمومی شکل‌گیری تجربه فردی محدود نمایند.

منطقی شدن محتوای عمل

تغییر عمل علاوه بر درونی شدن آن با «منطقی شدن» محتوای آن مشخص می‌شود. این منطقی شدن مستلزم چند نوع تغییر است. «لئونتیف» این انواع تغییر را پارامترهای عمل می‌نامد. این پارامترها عبارتند از:

تعمیم عمل: مثلاً بعضی کودکان عمل جمع را وقتی حاصل جمع از دهگان اول تجاوز نکند، انجام دهند، ولی بعضی دیگر این عمل را به هر دهگان دیگری نیز تعمیم می‌دهند.

تقلیل عمل: یک کودک وقتی دو گروه از اشیاء را جمع می‌کند، به جای آنکه دو عدد حاصل را با هم جمع کند، شمارش همه اعداد را از سر می‌گیرد.

درون‌سازی: کودک برای جمع کردن اعداد به روشی که آن را بهتر درون‌سازی کرده است متوسل می‌شود.

طراز اجراء یا درجه درونی شدن: تغییرات عمل که تابع این پارامترند، به رشد این پارامتر که با سایر پارامترها در رابطه است بستگی دارند.

تربیت در عین حال به منزله تشکیل فعالیت‌های عقلی متعدد و متکثر است.

می‌توان مراحل مختلف این فرآیند را به ترتیب زیر مشخص کرد:

- مرحله اول به منزله یک جهت‌یابی قبلی در زمینه شرایط و توقعاتی است که عمل باید به آنها پاسخ دهد.
- در مرحله دوم، کودک به انجام اعمال درباره اشیاء می‌پردازد. در اینجا عمل توسط خود اشیاء تعیین شده است.
- مرحله سوم، مرحله عمل در زمینه لفظی است. مثلاً کودک یاد می‌گیرد با صدای بلند بشمرد بدون آنکه بر اشیاء برونی تکیه کند. این مرحله، عمل را از قید پیوستگی با اشیاء آزاد می‌سازد.
- در مرحله چهارم، عمل به جبهه عقلی درونی منتقل می‌شود.

سؤالات:

- ۱- تعمیم و تقلیل عمل مربوط به کدام نظریه است؟ (سراسری ۹۱)
 (۱) والن (۲) گزل (۳) بولبی (۴) لئون تی یف
- ۲- از نظر کدام روان‌شناس، یکی از مسائل اساسی روان‌شناسی تحولی، مسأله تغییر اعمال برونی به فرایندهای عقلی درونی یا درونی شدن فرایندهای اخیر است؟ (سراسری ۹۳)
 (۱) والن (۲) پیازه (۳) گزل (۴) لئون تی یف

پاسخ‌ها:

۱. گزینه ۴

منطقی شدن محتوای عمل از نظر لئون تی یف: تغییر عمل علاوه بر درونی شدن، تغییر شکل تدریجی اعمال برونی به صورت اعمال درونی و عقلی، با منطقی شدن محتوای آن مشخص می‌شود. این منطقی شدن مستلزم چند نوع تغییر است: تعمیم عمل / تقلیل عمل / درونسازی / طراز اجراء یا درجه درونی شدن.

۲. گزینه ۴

لئون تی یف بر اهمیت فرآیند درونی شدن تأکید دارد. درونی شدن اعمال یعنی تغییر شکل تدریجی اعمال برونی به صورت اعمال درونی و عقلی که خلال پدیدآیی فردی الزاماً تحقق می‌یابد. محتوای اصلی تحول کودک در تصاحب کردن مکتسبات تحول تاریخی انسانیت و خاصه مکتسبات فکری و معلومات انسانی خلاصه می‌شود. اعمال درونی را نمی‌توان مستقیماً ایجاد کرد. اکتساب اعمال روانی که بنیاد فرآیند تصاحب کردن معلومات موروثی و مفاهیم فراهم شده انسانی را تشکیل می‌دهد مستلزم گذار از اعمال برونی به اعمال لفظی و از اعمال لفظی به درونی‌سازی آنهاست. در نتیجه اعمال درونی شده ویژگی عملیات عقلی متراکم را به دست خواهند آورد. مراحل مختلف فرآیند درونی شدن عمل:

- ۱- جهت‌یابی یا سوگیری قبلی در زمینه شرایط و توقعاتی که عمل باید به آنها پاسخ دهد.
- ۲- کودک به انجام دادن اعمال درباره اشیاء می‌پردازد. در اینجا عمل توسط خود اشیاء تعیین شده است.
- ۳- عمل در سطح کلامی. کودک عمل را از قید پیوستگی آن با اشیاء آزاد می‌کند.
- ۴- عمل به جبهه عقلی درونی سوق داده می‌شود. در اینجا عمل به تغییر خود ادامه می‌دهد تا آنکه صفات خاص فرآیند عقلی را بدست آورد.

گروه آموزشی کیهان برای کنکور ارشد و دکتری روانشناسی چه خدماتی را ارائه می دهد؟

سلام دوستان ☺

میدونیم یکی از مهمترین و البته گاهاً سردرگم کننده ترین قدم ها برای شروع مطالعات برای شرکت در کنکور کارشناسی ارشد روان شناسی، قدم اوله، یعنی انتخاب درست منابع مطالعاتی! که ممکنه با دیدن فهرست های مختلف و بعضاً متناقض از منابع کنکور ارشد روان شناسی در سایت های مختلف دچار سردرگمی بشید. که این هم طبیعیه.

ما به چند دلیل از شما میخوایم با آسودگی و آرامش منابع پیشنهاد شده ی کیهان رو مطالعه کنید:

- دانشجویان خوب زیادی مثل شما همین منابع مطالعاتی معرفی شده از طرف کیهان رو مطالعه کرده ند و به رتبه های تک رقمی رسیده ند (مصاحبه هاشون رو در سایت بخونید و فیلم هاشون رو ببینید).
- همه مشاوران کیهان در مقطع ارشد و دکتری روان شناسی دانشگاه شهید بهشتی و تهران و علامه تحصیل کرده اند.
- منابع معرفی شده ی کیهان رو یک نفر به شکل انفرادی معرفی نمی کنه (بر خلاف سایت های دیگه) بلکه اینجا یک تیم از رتبه های برتر کنکور امسال هستند که منابع رو بررسی کرده اند.
- به نظر ما منابع باید درست و حسابی باشند و جامع و مانع! نه کتاب اضافی توی لیست باشه و نه کتاب مهمی از قلم بیفته. از این جهت که چند بار بررسی کردیم.
- حتماً حتماً توصیه می کنیم از مشاوره رایگان تلفنی یا حضوری کیهان (هیچ هزینه اضافی برای خط شما نداره) استفاده کنید. کافیه همین الان عدد ۱ رو به شماره ۰۲۱۶۶۴۷۵۶۲۰ اس ام اس کنید تا در اسرع وقت باهاتون تماس بگیریم و یک وقت ۱۰ تا ۱۵ دقیقه ای کاملاً رایگان مشاوره با یکی از رتبه های تک رقمی کنکور ۹۶ یا ۹۷ براتون بذاریم.
- دوستتون داریم. با آرامش بخونید (:)

فرصت

برای همه!

یک جلسه مشاوره **رایگان** برای همه داوطلبان کنکور ارشد و دکتری روان شناسی و مشاوره

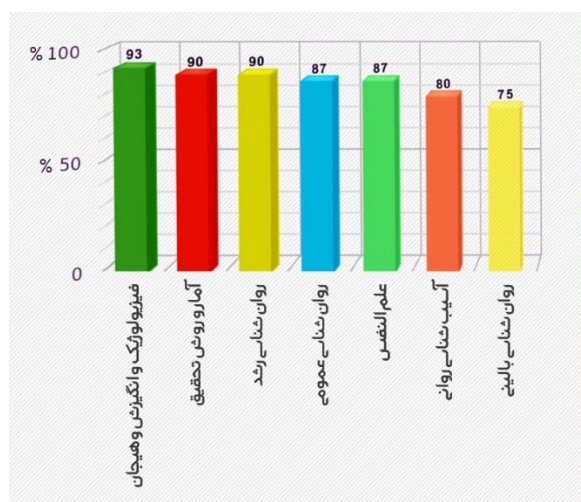
Kayhanravan.ir

کیهان برای هر یک از دروس کنکور چه کتاب‌ها و جزوات و خدماتی ارائه می‌دهد؟

نام درس	منابع	خدمات کیهان
زبان تخصصی ضریب ۲	کتاب متون تخصصی روان-شناسی به زبان انگلیسی (تألیف یحیی سیدمحمدی)	کتاب متون تخصصی روان‌شناسی یحیی سیدمحمدی (جلد ۲) فیلم آموزشی زبان مقدماتی (ویژه افرادی که باید از پایه شروع کنند - تأکید بر فهم متون تخصصی) - با تدریس دکتر صادق فلاح فیلم آموزشی زبان پیشرفته (ویژه افراد با سطح زبان متوسط - تأکید بر موفقیت در تست‌زنی) - با تدریس دکتر صادق فلاح کپسول زبان (ویژه کنکور وزارت علوم) کپسول زبان (ویژه کنکور وزارت بهداشت) کپسول زبان (ویژه رشته مشاوره)
روان‌شناسی رشد ضریب ۲	نظریه‌های رشد و لیام کرین روان‌شناسی رشد لورا برک روان‌شناسی ژنتیک دکتر منصور و دکتر دادستان	جزوه روان‌شناسی رشد کیهان (خلاصه مهم‌ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهیدبهبشتی) فیلم آموزشی درس روان‌شناسی رشد - با تدریس اساتید گروه کتاب تست طبقه‌بندی شده ویژه درس روان‌شناسی رشد کپسول درس روان‌شناسی رشد (شامل نکات کلیدی و کوتاه)
روان‌شناسی بالینی ضریب ۳	روان‌شناسی بالینی فیرس و ترال روان‌شناسی بالینی دکتر سعید شاملو نظریه‌های روان‌درمانی پروچاسکا و نورکراس نظریه و کاربرست مشاوره و روان‌درمانی جerald کری راهنمای سنجش روانی گراث و مارنات اصول مصاحبه بالینی اتمر و اتمر روان‌شناسی بالینی کرامر	کتاب روان‌شناسی بالینی فیرس و ترال جزوه روان‌شناسی بالینی کیهان (خلاصه مهم‌ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهیدبهبشتی) فیلم آموزشی درس روان‌شناسی بالینی - با تدریس دکتر نیک‌منش کتاب تست طبقه‌بندی شده ویژه درس روان‌شناسی بالینی کپسول درس روان‌شناسی بالینی (شامل نکات کلیدی و کوتاه)

نام درس	منابع	خدمات کیهان
روان شناسی مرضی و کودکان استثنایی ضریب ۲	<p>مرضی (آسیب شناسی روانی):</p> <ul style="list-style-type: none"> • آسیب شناسی روانی هالجین (یا سلیگمن) • خلاصه روان پزشکی کاپلان و سادوک • روان شناسی مرضی پریرخ دادستان • آسیب شناسی روانی ساراسون <p>استثنایی:</p> <ul style="list-style-type: none"> • کودکان استثنایی بهروز میلانی فر • آموزش کودکان استثنایی سیف نراقی و نادری • روان شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی دکتر افروز 	<p>کتاب آسیب شناسی روانی هالجین</p> <p>جزوه آسیب شناسی روانی کیهان (۲ جلد) - (خلاصه مهم ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهید بهشتی)</p> <p>جزوه کودکان استثنایی (و اختلالات کودکی) کیهان</p> <p>فیلم آموزشی درس آسیب شناسی روانی و کودکان استثنایی - با تدریس دکتر نیک منش</p> <p>کتاب تست طبقه بندی شده ویژه درس آسیب شناسی روانی و کودکان استثنایی</p> <p>کپسول درس آسیب شناسی روانی و کودکان استثنایی (شامل نکات کلیدی و کوتاه)</p>
آمار و روش تحقیق ضریب ۱	<p>روش تحقیق:</p> <ul style="list-style-type: none"> • روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی علی دلاور • روش تحقیق در علوم رفتاری حسن زاده <p>آمار:</p> <ul style="list-style-type: none"> • آمار و احتمالات کاربردی در علوم تربیتی و روان شناسی علی دلاور • روش های آماری در علوم رفتاری رمضان حسن زاده 	<p>کتاب آمار دکتر دلاور</p> <p>کتاب روش تحقیق دکتر دلاور</p> <p>جزوه آمار و روش تحقیق کیهان - (خلاصه مهم ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهید بهشتی)</p> <p>فیلم آموزشی درس آمار - با تدریس دکتر بسطامی</p> <p>فیلم آموزشی درس روش تحقیق - با تدریس دکتر بسطامی</p> <p>کتاب تست طبقه بندی شده ویژه درس آمار و روش تحقیق</p> <p>کپسول درس آمار و روش تحقیق (شامل نکات کلیدی و کوتاه)</p>

نام درس	منابع	خدمات کیهان
علم النفس ضریب ۱	علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی احدی و بنی جمالی روان شناسی شخصیت از دیدگاه اسلام علی اصغر احمدی	جزوه علم النفس کیهان - (خلاصه مهم ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهیدبهبشتی) فیلم آموزشی درس علم النفس - با تدریس خانم احسانی (رتبه ۷ کنکور ارشد) کتاب تست طبقه بندی شده ویژه درس علم النفس کپسول درس علم النفس (شامل نکات کلیدی و کوتاه)
روان شناسی فیزیولوژیک و انگیزش و هیجان ضریب ۱	فیزیولوژیک: • روان شناسی فیزیولوژیک کریم خداپناهی • روان شناسی اعصاب و عدد حائری روحانی انگیزش و هیجان: • روان شناسی انگیزش و هیجان کریم خداپناهی • روان شناسی انگیزش و هیجان جان مارشال ریو	جزوه روان شناسی فیزیولوژیک و انگیزش و هیجان کیهان - (خلاصه مهم ترین نکات منابع - تهیه شده توسط دانشجویان دانشگاه تهران و شهیدبهبشتی) فیلم آموزشی درس روان شناسی فیزیولوژیک (نوروسایکولوژی) - با تدریس آقای فتح الهی (رتبه ۱ کنکور ارشد) فیلم آموزشی درس انگیزش و هیجان - با تدریس آقای فتح- الهی (رتبه ۱ کنکور ارشد) کتاب تست طبقه بندی شده ویژه درس روان شناسی فیزیولوژیک و انگیزش و هیجان کپسول درس روان شناسی فیزیولوژیک و انگیزش و هیجان (شامل نکات کلیدی و کوتاه)

کیفیت سنج

جزوات ویژه کنکور کارشناسی ارشد

**جزوات گروه آموزشی کیهان را
با اطمینان بخوانید!**

جزوات ویژه ارشد روانشناسی

www.Kayhanravan.ir

90% 85% 90% 70%

راه‌های ارتباطی با گروه آموزشی کیهان

آدرس مرکز

- تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - پایین تر از نظری - کوچه نوروز - پلاک ۴ - واحد ۳

- مرکز خدمات روانشناسی و مشاوره کیهان

- کد پستی: ۱۳۱۴۶۹۳۹۵۴

☎ تلفن

- 02166475618

- 02166475619

- 02166475620

- همیشه سعی کنید با هر سه خط تماس بگیرید .

- ما همیشه در ساعات کاری در کیهان هستیم، اگر پاسخ تلفن تان داده نشد این به معنای این است که

پشت خط هستید .

- در صورت شلوغ بودن خطوط، کافی است یک پیامک (حتی خالی) به سامانه پیامک ما بدهید تا در اولی

فرصت با شما تماس بگیریم .

➔پیامک

• 02166475620

○ این یک سامانه متعلق به کیهان است که پیامک های شما را دریافت می کند .

✉ایمیل

• info@kayhanravan.ir

• kayhanravan@gmail.com

IDتلگرام

• شماره: +۹۱۹۰+۹۵۸۷۰

• آیدی: <https://t.me/kayhanravan>

📠کانال های تلگرام

• کنکور کارشناسی ارشد: https://t.me/kayhanravan_ir

• کنکور دکتری: <https://t.me/kayhanravanPhD>

